

‘Elk nadeel heb z’n voordeel’

Over de economische crisis

Door Jessica Kelder

Niemand kan erom heen: de economische crisis slaat hard toe. Na een aaneenschakeling van fouten en rampen is de wereld verzonken geraakt in een diep financieel dal; het diepste dal sinds de jaren dertig van de vorige eeuw. Toch lijkt het erop dat de economische crisis niet alleen nadelen heeft. Cruijff zei het al: ‘elk nadeel heb z’n voordeel.’ Dat was ook het credo van Circus Politica 2009, te Nijmegen.

Circus Politica is een samenwerking tussen de vier studieverenigingen voor politicologie in Nederland. Ditmaal vond het evenement in Nijmegen plaats. In deze barre tijden kon het ook haast niet anders dan dat het onderwerp de economische crisis was. Toch was de toon van deze avond anders dan men zou verwachten bij een debat hierover. Optimisme zou niet het goede woord zijn, maar de conclusie van de avond was dat óók de economische crisis voordelen kent.

Mw. Sent, professor in de economische theorie en beleid aan de universiteit van Nijmegen, stelde allereerst dat de gelijkens met de jaren dertig wel mee valt. Zo was er in de jaren dertig sprake van een werkloosheid van 25 procent; nu bedraagt dat ‘slechts’ 8,75 procent.

Een kort lesje economische crisis volgde daarop. De crisis begon op de subprime market, waar risicovolle hypotheeklen werden verstrekt. Er werd als het ware een hypotheek afgesloten op geld dat nog verdiend moest worden door middel van waardevermeerdering van huizen. Deze hypotheeklen voldeden echter, in tegenstelling tot andere hypotheeklen, niet aan de eisen van ‘veilig hypotheeklen verstreken’. Toen deze risicovolle hypotheeklen werden doorverkocht en het geld niet terug werd verdiend, brak de hel los. Dat hier sprake is geweest van gro-

ve fouten behoeft geen uitleg. Maar wie heeft nou de schuld van de crisis? ‘Give me a one-handed economist! All my economists say: on the one hand, on the other’, sprak Harry Truman. De oorzaken en schuld, zo blijkt uit dit citaat, liggen nooit bij één instantie en de economische crisis is daar geen uitzondering op. Mevrouw Sent wees ons op de schuld van banken (te ruim monetair beleid), China (foute waardering van de chinese munt, waardoor de VS gingen investeren in China, omdat het daar heel goedkoop was en waardoor China kon beleggen met dollars), huizenkopers (die te optimistisch hebben gehandeld), banken (die de risico’s hebben onderschat), aandeelhouders (die teveel op korte termijn hebben gelet), toezichhouders (door het ontbreken van een duidelijke markt en volledige of juiste informatie), de overheid van de VS (vanwege de steun aan sommige banken en niet aan andere banken en vanwege hun steun voor de community reinvestment act, die de risicovolle hypotheeklen mogelijk maakte), Balkenende (hij sprak te snel van een recessie en bezuinigen wat leidde tot wantrouwen van de consument) en *last, but not least* de media (die hetzelfde als Balkenende deden en daarnaast de crisis enorm opbliezen).

De reden dat het fout gegaan is, is dus het gevolg van een keten van tragedies, in plaats van het werk

van één schuldlige. Mevrouw Sent wilde ons ook nog even op het hart drukken dat de economische crisis niet het gevolg is van het slechte kapitalistische systeem, maar met name een uitwerking van slechte overheden. Net als dat bij een storm niet het bos verdwijnt, maar enkel wat bomen omvallen, zal nu het systeem niet omvallen, maar zullen enkel wat banken verdwijnen, aldus mevrouw Sent.

Aan het begin is u echter een stuk over de positieve kant van de crisis beloofd en met rampscenario's en schuld geven komen we niet veel verder. De eerste positieve les (al zal die voor sommigen een rampscenario zijn) is al geleerd. Het kapitalistische systeem is namelijk

van mannen om risico's goed in te schatten in tijden van een onstabiele economie. Mannen zijn volgens haar, veel meer dan vrouwen, bereid om risico's te nemen. In tijden van economische stabiliteit kunnen mannen die risico's beter inschatten; in tijden van economische teruggang zijn vrouwen hier beter

De economische crisis is niet het gevolg van het slechte kapitalistische systeem, maar het is met name een uitwerking van slechte overheden.

toe in staat. Als vrouwen de posities van mannen hadden bekleed, had een groot deel van de economische crisis ons bespaard kunnen blijven. Met andere woorden: de

vrouwen weer aan de bak kunnen.

Niet alleen feministen staan te juichen en te springen bij het uitbreken van de crisis. Ook de 'groenen' van de samenleving kunnen hier hun voordeel behalen. De crisis opent deuren als het gaat om het investeren in duurzame, groene

energie. Uit een onderzoek, aangehaald door mevrouw Sent tijdens haar presentatie, naar de wens van wat consumenten willen dat er gedaan wordt met betrekking tot de economische crisis, blijkt dat het investeren in deze duurzame energie in de top drie staat. Met stijgende energieprijzen lijkt dit hét moment om de 'groene revolutie' te laten losbreken. Bovendien is voor het ontdekken van goede methodes veel onderzoek nodig, wat zorgt voor extra arbeidsplaatsen.

Net als een enorme stijging studenten politicologie ten tijde van politieke onrust, leidt de economische crisis tot een grote toename aan interesse in de economie. De meningen zijn verdeeld, het debat staat op scherp en de spanningen lopen hoog op. De economische crisis zorgt voor angst, emoties en onrust, maar kent dus ook zijn voordelen. Postmaterialistische waarden krijgen kans om hoogtij te vieren en economen kunnen eindelijk hun kennis spuien aan geïnteresseerden. Ook crises hebben zo hun voordelen. ■

Mevrouw E. M. Sent

niet verloren, maar gaat slechts door een 'moeilijke fase'.

Het verhaal van mevrouw Sent had regelrecht uit een feministisch tijdschrift kunnen komen. De crisis wijst namelijk op de onkunde

economische crisis is de schuld van mannen, aldus mevrouw Sent. Dat feministen hiermee reden hebben om weer eens flink af te geven op mannen, is niet het enige voordeel dat zij uit de crisis halen. Volgens Sent leidt de crisis er ook toe dat